

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOCIOLOGIJA

DRŽAVNA MATURA
šk. god. 2023./2024.

SOC.49.HR.R.K1.24

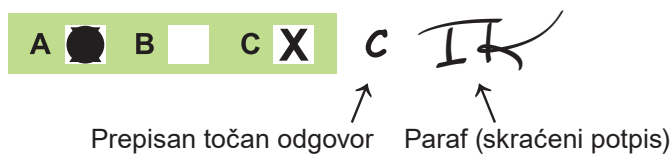

57631

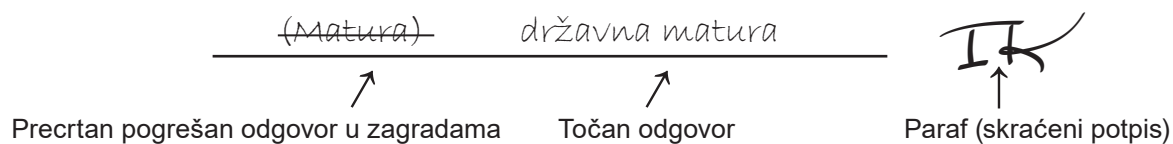
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

SOCIOLOGIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

S
O
C

List za odgovore

D-S049

1. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

2. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

3. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

4. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

5. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

6. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

7. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

8. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

9. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

10. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

11. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

12. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

13. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

14. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

15. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

16. A ☐ B ☐ C ☐ D ☐

Šifra ocjenjivača: _____

SOC.49.HR.R.L1.02

57632

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

S O C

17.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
18.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
26.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
33.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
33.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li naljepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koja teorijska perspektiva tumači društvo kao skladnu cjelinu u kojoj svaki dio ima točno određenu zadaću?

A. feministička
B. funkcionalistička
C. interakcionistička
D. konfliktna

(1 bod)

2. Koji sociolog analizira društveni život kao kazališnu predstavu?

A. Erving Goffman
B. Karl Marx
C. Max Weber
D. Robert K. Merton

(1 bod)

3. Koji je od navedenih pojmova sastavni dio mikrorazine društvene strukture?

A. Crkva
B. društveni položaj
C. država
D. obrazovna ustanova

(1 bod)

4. Kako se naziva dio populacije na kojemu se provodi sociološko istraživanje?

A. eksperiment
B. hipoteza
C. upitnik
D. uzorak

(1 bod)

5. Koja je sastavnica kulture temelj društvene sankcije poput sudskoga izricanja zatvorske kazne prekršitelju?

- A. jezik
- B. norma
- C. ritual
- D. simbol

(1 bod)

6. Koju metodu primijenjuje sociolog u istraživanju policijskih izvještaja o navijačkome nasilju koje se dogodilo na sportskim natjecanjima?

- A. analizu sadržaja
- B. anketu
- C. eksperiment
- D. promatranje

(1 bod)

7. Koji se od navedenih opisa odnosi na supkulturu?

- A. grupa ljudi koja se radikalno suprostavlja normama i vrijednostima dominantne kulture
- B. grupa ljudi koja trajno zauzima najniži društveni položaj i vlastiti identitet temelji na stalnome kršenju zakona
- C. grupa ljudi koja se zbog specifičnoga identiteta i vrijednosti stalno sukobljava s pripadnicima dominantne kulture
- D. grupa ljudi koja ima specifičan društveni identitet, ali je u tolerantnome odnosu s pripadnicima dominantne kulture

(1 bod)

Sociologija

8. Koje se društveno obilježje pojedinaca mijenja zbog njihove vertikalne pokretljivosti?

- A. društveni položaj
- B. etnička pripadnost
- C. rasa
- D. rod

(1 bod)

9. Koji se od navedenih opisa odnosi na poliandriju?

- A. brak više žena i više muškaraca
- B. brak jedne žene i više muškaraca
- C. brak više žena i jednoga muškarca
- D. brak jedne žene i jednoga muškarca

(1 bod)

10. Koji se od navedenih izvora identiteta **ne odnosi** na društveni identitet?

- A. etnicitet
- B. osobnost
- C. rodna orijentacija
- D. stranačko članstvo

(1 bod)

11. Koja se društvena funkcija obitelji ostvaruje činom udaje djevojke u tradicionalnome društvu?

- A. reproduktivna funkcija
- B. socijalizacijska funkcija
- C. funkcija emocionalne podrške
- D. funkcija pridavanja društvenoga položaja

(1 bod)

12. Koji od navedenih pristupa tumači društveni razvoj kao ponavljajući proces pojave, rasta, vrhunca i propadanja civilizacija?

- A. ciklički
- B. evolucionistički
- C. interakcionistički
- D. konfliktni

(1 bod)

13. Koje od navedenih obilježja društvene interakcije omogućuje održavanje profesionalnih i hijerarhijskih odnosa u organizacijama?

- A. emotivnost
- B. impersonalnost
- C. intimnost
- D. iracionalnost

(1 bod)

14. Kako se naziva proces prilagodbe i prihvatanja stranaca u postojeće grupe i društvene kolektive?

- A. alijenacija
- B. emigracija
- C. integracija
- D. interakcija

(1 bod)

15. Na koji se tip socijalizacije odnosi cjeloživotno učenje pojedinca redovitim usavršavanjem vještina i znanja?

- A. na anticipativnu socijalizaciju
- B. na primarnu socijalizaciju
- C. na razvojnu socijalizaciju
- D. na resocijalizaciju

(1 bod)

Sociologija

16. Koja je vrsta društvenih institucija odgovorna za donošenje odluka koje razvijaju ljudska prava i demokratske procese u nekome društvu?
- A. ekonomska
 - B. obrazovna
 - C. politička
 - D. religijska

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Za koji je povijesni tip društva karakterističan nizak stupanj prihvatanja religijske različitosti među članovima društva?

(1 bod)

18. Kako D. Bell i A. Touraine nazivaju tip društva u kojemu znanost, komunikacijske tehnologije i uslužne djelatnosti predstavljaju osnovu gospodarstva?

(1 bod)

19. Prema kojoj se sociološkoj teoriji devijantno ponašanje uči poput bilo kojega drugog ponašanja?

(1 bod)

20. Koji se stratifikacijski sustav razvio usporedno s kapitalizmom i industrijskim društvom na Zapadu?

(1 bod)

Sociologija

21. Na koju se vrstu društvenoga identiteta odnose srodnička i obiteljska pripadnost pojedinca?

(1 bod)

22. Prema kojemu se kriteriju vrste obitelji dijele na matrijarhalne, patrijarhalne i egalitarne?

(1 bod)

23. Pozorno pročitajte tekst.

Matko potječe iz radničke obitelji i čitav svoj radni vijek radi u osiguravateljskoj kući. Počeo je raditi kao prodavač automobilske osiguranja i paralelno s radom upisao je izvanredni studij prava. Nakon završenoga fakulteta napredovao je na radna mjesta voditelja odjela i kasnije ravnatelja podružnice. Prije dvije godine postao je i član uprave. S primanjima voditelja odjela i ravnatelja živio je kao i ostali pripadnici srednjega sloja, a sada s primanjima člana uprave napokon može sebi priuštiti stvari koje većina ljudi može samo zamišljati.

Kako se naziva oblik društvene nejednakosti opisan u tekstu?

(1 bod)

24. Kako se prema Ch. H. Cooleyju nazivaju društvene grupe u kojima su članovi bliski, emocionalno povezani i međusobno intenzivno komuniciraju?

(1 bod)

25. Kojemu obliku kolektivnoga ponašanja pripadaju glasine i modni trendovi?

(1 bod)

26. Koji čimbenik socijalizacije ima funkciju pripreme pojedinaca za buduće profesionalne uloge poučavajući ih formalnim znanjima i vještinama?

(1 bod)

27. Koju vrstu društvenoga položaja pojedinci stječu svojim trudom i napredovanjem u karijeri?

(1 bod)

28. Kako se naziva društvena grupa s čijim standardima pojedinci uspoređuju vlastita postignuća, npr. grupa vrhunskih sportaša?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora** u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

Martin je bio vrijedan radnik koji svoje poslove nije uspijevao dugo zadržati. Školovao se za postolara i neko je vrijeme radio u malome obrtu koji je proizvodio muške cipele po mjeri. Zbog uvoza jeftinih cipela posao je polako propadao. Dobio je otkaz i prekvalificirao se. Nakon samo nekoliko mjeseci otkako je dobio posao skladištara, uslijedio je novi otkaz jer je firma uvela sustav automatskoga skladištenja robe. Martin više nije znao kako dalje. Gubio je svaku nadu i sve je češće rješenje tražio u alkoholu.

- 29.1.** Koji sociolog uzroke Martinova problema sa zadržavanjem radnoga mjesta objašnjava stalnim ekonomskim i tehnološkim promjenama kao društvenim činjenicama?

(1 bod)

- 29.2.** Koja teorija devijantnosti objašnjava Martinov alkoholizam kao reakciju na promjenjive ciljeve i sredstva na tržištu rada?

(1 bod)

30. Pozorno pročitajte tekst.

Mirela je zbog studija preselila u drugi grad, ali je od studiranja odustala nakon druge godine. Vratila se roditeljima uvjerena da od studiranja neće biti prevelike koristi. Roditelji su joj pred mirovinu. Otac je grafičar i radi u tiskari, a majka je blagajnica u supermarketu. Podržali su njezino odustajanje od fakulteta jer ni oni nemaju visoko obrazovanje. Mirela je dobila posao u supermarketu gdje radi i njezina majka koja će uskoro u mirovinu pa će je Mirela zamijeniti na radnome mjestu blagajnice. Mirelinim roditeljima odgovara da ona ostane živjeti s njima i pomogne im održavati kućanstvo. Bili su zabrinuti zbog prevelikoga tereta održavanja obiteljske kuće nakon odlaska u mirovinu.

30.1. Koja se funkcija obitelji ostvaruje dogovorom između Mirele i njezinih roditelja o zajedničkome životu i održavanju obiteljske kuće?

(1 bod)

30.2. Koju vrstu obitelji čine Mirela i njezini roditelji?

(1 bod)

31. Pozorno pročitajte tekst.

Odmah nakon posla zaposlenici Ureda socijalne skrbi zajedno bi otišli u obližnji kafić. Dinamičnu i profesionalnu komunikaciju kolega iz ureda zamijenila bi opuštena i spontana komunikacija prijatelja. U uredu se znalo točno tko ima kakvu funkciju i odgovornost, dok su se u kafiću te granice pomiješale. Takva su im druženja bila potrebna kao „ispušni ventil” jer su se tijekom dana susretali s teškim sudbinama ljudi. Koliko god su željeli pomoći, morali su poštivati zakone i tretirati ljude kao pravne predmete.

31.1. Kojoj vrsti društvenih grupa pripadaju zaposlenici Ureda socijalne skrbi opisani u tekstu?

(1 bod)

31.2. Kojemu tipu organizacije prema M. Weberu pripada Ured socijalne skrbi opisan u tekstu?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

32. Pozorno promotrite tablicu.

Tablica 1. Obrasci beskućništva i društvene okolnosti koje utječu na formiranje obrazaca beskućništva

	Obrasci beskućništva	Učestalost u %
1.	Prelazak u punoljetnost (uključuje prestanak skrbi obitelji ili socijalne službe u situaciji u kojoj mladi ljudi postaju punoljetni, ali bez sigurne egzistencije)	35
2.	Gubljenje doma (uključuje posljedice siromaštva, nezaposlenosti ili prevelikih troškova održavanja doma)	19
3.	Ovisnost (uključuje dugotrajnu zloupotrebu opojnih sredstava koja postupno ugrožava kvalitetu života i zapošljivost ovisnika)	17
4.	Mentalne teškoće (uključuje izostanak skrbi zdravstvenih ustanova ili obitelji u situaciji kada se pojedinci ne mogu nositi sa životnim izazovima)	16
5.	Raspad obitelji (uključuje pojedince koji trpe posljedice obiteljskoga nasilja ili ekonomske posljedice prekida veze odnosno razvoda)	11
6.	Ostalo	2
	Ukupno	100

Izvor: prema *Pathways into Adult Homelessness*. Journal of Sociology, 2011.
Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

- 32.1.** Navedite prema tablici društvenu instituciju koja je najvažniji čimbenik socijalizacije mladih, a koja svojim slomom utječe na pojavu obrazaca beskućništva.

(1 bod)

- 32.2.** Navedite iz tablice obrazac beskućništva koji je posljedica isključivo životnoga stila pojedinca i objasnite nastanak i održavanje toga obrasca beskućništva prema teoriji etiketiranja.

(2 boda)

33. Pozorno pročitajte tekst.

Ljudska društvenost je važna čak i u suvremenim individualističkim društvima. Gotovo 80 % naše budne svakodnevice provodimo s drugima, a vrijeme provedeno s prijateljima, rođacima, supružnikom, djecom i kolegama izravno se ocjenjuje korisnijim od vremena provedenoga u samoći. Ljudi su takva bića koja pridaju značenje društvenim odnosima koji fizički čak ni ne postoje (npr. između autora i čitatelja, između pojedinca i Boga) ili kada nije moguća uzajamnost (npr. u imaginarnim odnosima s televizijskim likovima). Suprotno tomu, društvenu izolaciju opažamo i kada društvene veze i odnosi postoje, ali nemamo sposobnost iskoristiti snagu te povezanosti u svakodnevnome životu. Kronični doživljaj izolacije (tj. usamljenost) karakteriziraju poremećaji pažnje, spoznaje, osjećanja i ponašanja koji uzimaju danak pobolijevanju i smrtnosti svojim utjecajem na genetske, nervne i hormonske mehanizme koji su evoluirali kao sastavni dio onoga što zovemo čovjek.

Izvor: *Loneliness Matters. Annals of Behavioral Medicine*, 2010.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Navedite iz teksta primjer jednoga oblika društvenih odnosa različitoga od fizičkoga odnosa.

(1 bod)

33.2. Kako se naziva međuodnos pojedinaca koji je ključan za razvoj društvenosti opisan u tekstu? Opišite prema tekstu utjecaj izolacije i usamljenosti pojedinaca na njihovo zdravlje.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica